

Bundesversammlung

Assemblée fédérale

Assemblea federale

Assamblea federala

In mund per sasez

Tgi che entra en la Chasa federala è anc a Berna, ma tuttina en in auter mund. Igl è in pau sco cun il Vatican e Roma. U sco cun il Kreml e Moscau. Cun quests dus lieus è l'edifizi dal parlament dal reminent era gia vegnì cumpareglià. A chaschun da l'inauguraziun dal 1. d'avrigl 1902 han beffegiaders taxà il bajetg a cupla sco ina maschaida dal dom da s. Peder e dal Kreml. Ina part da la pressa ha schizunt scrit ch'i sa tractia d'ina accumulaziun da nauschs gusts. Cun quai n'eran sa chapescha betg manegiads ils abitants. Els èn dentant quels che fan da la Chasa federala insatge particular. Ordaifer il temp da sessiun d'ersa l'interiur mez vid il scharm spezial d'in albiert nobel antic durant la stagiun morta. Ma strusch che l'assemblea federala è sa radunada, crain ins d'esser en il center da la Svizra. U en in furnicler. Sco ils animalets lavurus han era ils parlamentararis lur atgnas reglas e leschas.

Ins pudess prest supponer che Dieu n'haja betg ruassà il settavel di, mabain creà sper l'uman e l'animal anc la spezia dal parlamentari. Il parlamentari svizzer, tant il model masculin sco era il feminin, è ina spezia per sasez. Nagin auter parlament dal mund na sa raduna numnadain gia la damaun marvegli a las 8.00. E strusch in parlament professional è durant las sedutas da rutina uschè bain occupà sco il parlament da milissa federal, malgrà ch'ils visitaders sin las tribunas han in'otra impressiun cura ch'els turnan a chasa. En Svizra pretenda la Constituziun numnadain la preschientscha da sin il pli pauc la mesadad dals elegids. Quest quorum vegn dentant controllà mo darar e mo sin giavisch explicit dals commembers da l'assemblea. Ina dumonda correspundenta vegn fatga per exempel suenter in lung di da sesida, cura ch'il spiert n'è betg pli uschè pront e la charn oramai flailentada. Sche main che la mesadad da las sutgas è occupada, vegn la seduta interrutta.

Mintgant vegn ins regurdà en la Chasa federala al temp da scola da pli baud. Ils cussegliers naziunals ed ils cussegliers dals chantuns sesan davos lur pultins, e davantvart als surveglia il magister, perdunai, il president, che procura cun in scalin che la lecziun cumenzia ad uras e fineschia insacura. Cura ch'ils parlamentararis e las parlamentarias sa vesan puspè mintgamai a l'entschatta da la sessiun, è quai in pau sco suenter las vacanzas da scola. Ins ha da raquintar ina massa in a l'auter, baterla cun quel e tschel ed ha strusch temp da tadlar sin il "magister". L'emprim di da la sessiun suenter las elecziuns federalas è tradiziunalmain in di tut spezial, in pau sco l'emprim di da scola. Als scolars da l'emprima classa resp. als novelegids vegn communitgà l'urden da chasa, els survegnan cudeschs e carnets e vegnan manads en lur plaz, entant ch'ils "vegls" inspecteschan discretain ils novarrivads.

La repartiziun da las sutgas è dal reminent bunamain uschè cumplitgada sco l'urden da maissa d'in banchet. Tgi ch'è gia pli ditg en il parlament, ha era las meglras cartas cura ch'ils plazz da seser vegnan attribuids. Plazz a l'ur èn spezialmain dumandads pervi da las pus-saivladads da fugia idealas. Ed auter ch'en il teater èn era ils plazz en la pli davosa retscha

fitg tschertgads – gist sco en scola. Pli baud era tut anc bain maschadà: ils represchentants dal pievel na sesevan anc betg tenor las partidas, perquai ch'ils Svizzers tudestgs ed ils Romands eran gugent tranter els. Oz èn ils parlamentariss e las parlamentarias gruppads tenor fracziuns, quai ch'è in avantatg sulettamain per la disciplina da partida. Uschiglio predomineschan ils dischavantatgs. L'urden da seser promovà la politica da blocs, e perquai ch'ils contacts sur ils cunfins da las partidas vegnan pli rars, s'avischinan ils parlamentariss era tematicamain pli pauc in a l'auter.

I dat natiralmain era differenzas essenzialas tranter il parlament e la scola. La disciplina per exempel è anc mendra ch'en la classa la pli selvadia. La gliעד vegn e va cuntinuadamain, ed en il Cussegl naziunal correspunda il nivel da canera en media a quel d'ina autostrada fitg frequentada. Gnanc tras il votum d'in cusseglier federal na sa laschan ils preschents disturbar en lur discurs persunals. La sala dal cussegl n'è dentant betg il lieu, nua che la lavur dira vegn fatga, mabain plitost la tribuna per la represchentaziun singula. Las discussiuns sco talas vegnan fatgas en las cumissiuns, nua ch'i vegn argumentà e tadlà cun atenziun davos portas serradas. Cuntrari a la sala dal cussegl è la cafetaria praticamain adina plaina. Ella sa svida però andetgamain, cura ch'ils parlamentariss vegnan clamads via pipser ad ina votaziun. Ils resultats da la votaziun conferman mintgamai che la preschientscha en il parlament n'è atgnamain gnanc uschè magra sco quai ch'ils plazs vids en las salas dals cussegls laschan supponer.

La forza da persvasiun d'in parlamentari na sa mussa betg en emprima lingua durant ses votums en il plenum, mabain durant l'elavuraziun d'in project en las cumissiuns – ed ella dependa era da la cumissiun permanenta, en la quala el ha sa segirà in plaz. Ils "tschiervs ils pli fermes" vulan esser preschents en la cumissiun da finanzas ed en la cumissiun per economia e taxas. Lunsch sisum la scala da la popularitad è era la cumissiun per la politica exteriura, che permetta da far qua e là in pitschen viadi. La cumposiziun da las cumissiuns sa drizza tenor la fermezza da las fracziuns. Sin fundament dal pli pitschen dumber da commembers han ils cussegliers dals chantuns da lavurar pli intensivamain per las cumissiuns che lur collegas dal Cussegl naziunal. Sch'in cusseglier naziunal fa part dad ina fin duas cumissiuns, è in cusseglier dals chantuns engaschà en trais fin tschintg cumissiuns. Era per ils presidis da las cumissiuns è decisiva la fermezza da las fracziuns; betg darar vegn l'anzianitad validada pli aut che las conuschientschas professionalas.

Malgrà che la noziun "parlament" vegn da "parlare" n'astga il Cussegl naziunal – cuntrari al Cussegl dals chantuns – betg debattar libramain. Projects incontestads vegnan schizunt tractads en scrit ed uschia a moda taciturna. Davart autras fatschentas han lieu debattas curtas, nua che vegnan a pled sulettamain ils pledaders da las cumissiuns e quels che han inoltrà ina proposta da minoritad. Sper ils pledaders da las cumissiuns astgan per regla era anc ils pledaders da las fracziuns ed ils moziunaris prender posiziun. Ina debatta propi libra, nua che tuts astgan discurre, era sch'els n'han betg adina da dir bler, ha lieu praticamain mo tar la deliberaziun d'iniziativas dal pievel. La ventira al microfon dura dentant mo curt. Persunas singulas astgan discurre maximalmain 5, ils pledaders da las fracziuns 15 minutas – alura vegn mess giu il tun. Questa guillotina da discurre è dentant plitost ina benedicziun ch'ina smaladicziun. En il decurs dal temp èn ils talents retorics ed ils plects libers numnadamain daventads plitost rars en il parlament.

Entant che las prescripziuns per il temp da discurre èn vegnidadas cun ils onns adina pli severas en il Cussegl naziunal, èn vegnidadas pli e pli liberalas las opiniuns davart la vestgadira

adequata. En il nov reglament da fatschenta han ins renunzià ad ina prescripziun correspundenta, suenter che tscherts parlamentararis n'han a tut pretsch betg vulì sa suttametter al sforz indirect da purtar cravatta. Sch'insatgi duess però cumparair en il parlament a moda memia saloppa, pudess il president clamar a l'urden il parlamentari pervi da ses "cumportament disturbant". Il reglament dal Cussegl dals chantuns pretenda anc adina "vestgadira adequata". Tenor l'explicaziun dal biro dal cussegl signifitgescha quai en la pratica per ils signurs vestgì cun cravatta u tgiralla. Da las damas vegn supponì ch'ellas sajan ablas d'interpretar sezzas quai ch'è "adequat".

Cun lur entrada en il parlament n'han las dunnas dal reminent betg mo purtà colur en la Chasa federala, mabain era procurà per siemis dultschs. Che parlamentararis e parlamentarias piglian fieu in per l'auter n'è betg ina rarità. Las tschantscharias davart pèrs inamurads ed autras implicaziuns tutgan tar la Chasa federala sco quai ch'il foss dals urs tutga tar Berna. Las scenas "liberalas" dals frescos sin il palantschieu sura dal portic u ils bists da marmel opulents en la sala dal Cussegl naziunal èn gia adina stads ina culissa grondiusa per l'interaziun da sensualità e politica. Tgi che crai dentant ch'ils parlamentararis vivian durant las sessiuns sco la signuria, sa sbaglia deplorablmain. Il cuntrari, la vita politica en la Chasa federala vegn fatga adina pli savens senza anim e plaschair. Ils parlamentararis curran d'in termin a l'auter, ed il stgars temp liber vegn duvrà plitost per far jogging che per sa divertir. Las figuras "originalas" che dattan qua e là anc in jass, vegnan plitost ris ora che admiradas; ellas èn oramai vi da murir ora. En tals muments sa regord'ins in pau cun melanconia dals temps passads, cura ch'ina barmaid en l'hotel Bellevue metteva anc sutsura la bilantscha d'ormons dals signurs pli vegls e dals diplomats da l'ost. Cun brevs denunziantas a las consortas a chasa han burgais anonims - e probablmain era burgaisas – procurà da lez temp per bain inqual problem famigliar, e che la citad da Gomorrha sper l'Ara ha puspè chattà la via enavos a la lungurella da la chapitala.

Cura che l'emprima assemblea federala è sa radunada ils 6 da november 1848 per l'emprima giada a Berna, na devi anc nagins segns da lungurella ed anc blier main da modestadad. Il cortegi, l'illuminaziun cun chandailas e glischs dad ieli e la finala il banchet festiv han surpassà las pli grondas spetgas ed era il spazi d'agir finanziar dal comité d'organisaziun. In'accoglientscha spezialmain buna ha chattà ina funtauna siglienta artificziala che serviva als giasts vin cotschen. Ella ha manà ad ina nauscha surpraisa ed a l'emprim surpassament dal preventiv tras las chombras federalas. Oz è il luxus parlamentar da tschertgar sin in nivel considerablmain pli bass. Forsa ch'in u l'auter sa procura dascusamain in laptop supplementar per ils uffants u emplenescha la mappa cun maila gratuita che l'Uniun svizra da pumicultura ha offert durant las sessiuns. Mo en in lieu n'han ils apostels dals respargns anc laschà enavos nagins fastizs: il pignol tradiziunal, che derasa durant il temp d'advent in'atmosfera da Nadal en la halla a cupla, è uschè imposant sco adina. Ed enstagl d'al decorar mo cun simplas chandailas alvas, vegn el ussa schizunt ornà cun cullas traglischantas, chavels d'anghel ed outra rauba sbrinzlanta. I para sco sche la politica grischa vules, almain ina giada ad onn, mussar colur.

Monika Rosenberg è naschida il 1947 a Berna. Suenter il gimnasi economic a Friburg ha ella lavurà l'emprim sco secretaria. Pli tard ha ella cumenzà il studi d'istorgia pli nova, il qual

ella ha terminà cun il licenziat. A medem temp ha ella dà curs da tudestg per persunas da lingua estra. En il schurnalissem è ella vegnida sur l'Agentura telegrafica svizra, per la quala ella ha rapportà plirs onns da la Chasa federala. Suenter ina midada en il ressort "società" da la "Berner Zeitung", è ella returnada en la Chasa federala, nua ch'ella persequitescha dapi il 1990 per la NZZ quai che succeda en la politica naziunala. Ultra da quai lavura ella sco columnista per la "NZZ am Sonntag".